

Sokak Köpekleri Popülasyonunun Azaltılması ve Kontrolüne Dair Proje

Günümüzde başboş sokak köpekleri nedeniyle yaşanan sorunlar aşıkardır. Sokak köpeklerinin bir kısmının gerek soğuk ve açlık yüzünden gerekse sokakta oldukları süre boyunca maruz kaldıkları kötü muamele sonucu gelişen travmaları nedeniyle saldırganlaşabildikleri bir gerçektir ve gittikçe artan sokak köpeği sayısı, çözümlenmesi gereken bir mesele haline dönüşmüştür. Gerek belediyelerin kısırlaştırma faaliyetleri, gerekse köpekler için ne kadar sağlıklı ve güvenli olduklarının tartışmalı olduğu barınakların yetersiz kalması sebebiyle, ülkemizde gündemde olan yasa tasarısı kapsamında saldırgan olduğu düşünülen veya 30 gün içinde sahiplenilmeyen köpeklerin uyutulması bir çözüm olarak düşünölmeye başlanmıştır. Türkiye’de milyonlarca sokak köpeğinin varolduğı dikkate alındığında, bu popölasyonun 30 gün içinde sahiplenilemeyeceğı aşıkardır. Bu kadar fazla köpeğın “uyutulma” adı altında ilaç verilerek öldürölmeleri bile ekonomik açıdan mümkün olamayacaktır ve ne yazık ki bu canlar kalplerine çamaşır suyu gibi ucuz kimyasallar enjekte edilmesi sonucu can çekişerek öleceklerdir. Bu durumda dahi öldürölen köpeklerin bertarafının ayrı bir sorun haline dönüşeceğı öngörülmektedir.

Dolayısıyla, tüm toplumun ortak bir paydada buluşabileceğı başkaca çözüm önerilerinin değeriendirilmesi gerekli görölmektedir.

ÖNERİLER

1. Barınaklara alternatif çözüm: Barınaklar, sokak köpekleri için uygun bir yaşam alanı değildir. Sokakta özgür bir şekilde dolaşmaya alışmış bu hayvanlar, tel kafeslerin arkasında bir nev’i hapis hayatı yaşamakta; topluca kapalı alanda kalmaları sebebiyle hastalanmaktadırlar. Ayrıca; açlık, agresiflik, küçük-büyük ırk ayırımı sız birliktelik gibi nedenlerle, barınak köpeklerinin birbirleriyle mücadelesi, kendi aralarında da vahşi kırırna neden olmaktadır. Barınaklar, ancak köpek sayısının az olduğı, sahiplenmenin alışkanlık haline geldiğı yerlerde geçici bir çözüm olabilir. Ülkemizde milyonlarca sokak köpeğinin olduğı dikkate alındığında, bu kadar çok köpek için tesis inşa edilmesi ve bu canların barınakta tutulması zaten mümkün olmayacaktır.

Barınak yerine orman veya hazineye ait ağaçlık bölgelerde her ilde il büyüklüğüne göre 100-300 hektarlık alanın etrafının tel örgü ile çevirilerek, doğal ekosisteme dokunmaksızın, inşaat yapmaksızın, içeride köpeklerin serbest bırakılması bir çözüm olabilir. Halihazırda her ilde belediyelere ve Tarım İl Müdürlüklerine bağı, muhtelif nedenlerle atıl kalmis klinik ve rehabilitasyon merkezleri, görevli veteriner hekimleri ile birlikte bu alanların içine taşınabilir. Bu alanlara yerleştirilen konteynırlar basit ameliyathanelere dönüştürölebilir ve bu suretle yoğun kısırlaştırma ve hasta hayvanların tedavisi yapılabilir. Alanın büyüklüğüne göre belirlenecek sayıda konteynır kulübeler bu bölgelere

yerleştirilerek, alandaki köpeklerin beslenmeleri, takip ve kontrollerinin yapılması konusunda bu işe hayatını adanmış gönüllüler Proje'ye dahil edilebilir, personel masrafı olmaksızın bakım ve takip sağlanması mümkün olabilir. Bu şekilde çizimleri hazırlanmış bir mimari proje halihazırda mevcuttur.

Lokantaların her gün bitiminde çöpe dökmek durumunda kaldıkları atık yemekler ile mezbaha ve sebze hallerindeki atıkların toplanması, bunların karıştırılıp, kurutulması yöntemiyle çok basit ve ucuz şekilde mama üretilabilmektedir. Düşük maliyetle elde edilen mamalar ile belirlenen alanlarda kalan gönüllüler tarafından besleme yapılması mümkündür.

Proje'nin hayata geçirilmesi, alan tahsisi ve gerekli onayların alınmasından itibaren en fazla bir ay zaman alacaktır ve en fazla üç ay içinde yoğun bir toplama faaliyetiyle şehirlerdeki sorunun %80'ini çözmek mümkün görünmektedir. Yapılan istatistiklerde bu canların bakım durumuna göre ancak 4-5 yıl yaşadıkları görülmektedir. Bu yöntemle yoğun kısırlaştırma sonucu çoğalma duracağı için kısa sürede bakılan sayı da düşmeye başlayacaktır.

Belediyeler halihazırda barınaklar için ciddi masraf yapmaktadır. Oysa bu Proje'de devletin masrafı neredeyse yok denecek kadar azdır, sadece boş arazinin etrafı tel ile çevrilmekte, 5-10 konteynır ile mesele çözülmekte, atık yiyeceklerden düşük maliyet ile mama üretilmekte, insan kaynakları konusunda ise gönüllüler organize edilerek gönüllülerin zaten yapmakta oldukları işi daha organize şekilde ve devlet güvencesiyle, şehirdeki insanlarla kavgaya atılmaksızın yapmaları temin edilmektedir.

Proje'nin hayata geçirilmesine karar verilmesi halinde, bir basın toplantısı yapılarak halkın detaylı bir sunum ile bilgilendirilmesi ve Proje'nin gerçek bir işbirliği ile hayata geçirilmesi önemli görülmektedir.

2. Sahiplenmenin Özendirilmesi / Devlet Kurumları ve okullara köpek sahiplendirilmesi: Belirli bir çalışan sayısını aşan (örneğin 30) her bir devlet kurumuna bir veya iki sokak köpeği sahiplendirilmesi, bu köpeklerin bahçede, içinde kulübelerin bulunduğu ve etrafı tel ile çevrilmiş bir alanda bakımlarının, kurumdaki gönüllülerce sağlanması bir çözüm olabilir. Köpeklerin durduğu alanın anahtarı sadece iki veya üç gönüllüde bulunabilir ve köpeklerin bakımı bu kişilerin sorumluluğunda olabilir. Aynı şey okullar için de düşünülebilir, çocuklara alanın anahtarı ve köpeklerin sorumluluğu verilmez, ancak okul bahçesinde yavru ya da yaşlı, uyumlu bir köpeğin bakılması ve köpeğin gezdirilmesi sırasında sorumlu gönüllünün denetiminde köpek ile iletişim kurabilmeleri, çocuklar için olumlu mesaj olacaktır. Fabrika ve şirketlerin de gönüllü olarak bu uygulamaya katılmaları özendirilebilir ve bir veya iki köpek sahiplenmeleri sağlanabilir. Bunun dışında bireylerin de köpek sahiplenmesi özendirilmelidir. Bu konu televizyonda kamu spotları ile dizilerde de işlenerek teşvik edilir ve böylece bu kampanya, toplu bir harekete dönüştürülebilirse önemli sayıda köpek sahiplendirilmiş olacaktır. Ayrıca barınaklar, sosyal medya kanallarında kendilerinden köpek sahiplenmiş kişiler ile sahiplenme sonrası (2-3 ay sonra) yapacakları kısa röportajları (pod cast) yayınlayarak özendirici olabilirler. Bu yayınlar, kamu spotu olarak da kullanılabilir.

3. Gerek köylerde gerekse şehirlerde köpek sahiplerine kısırlaştırma koşulu getirilmesi: Sahipsiz köpek sayısının kontrolsüz artışının önüne geçmek amacıyla köpek sahiplerine köpekleri bir yaşına geldiğinde kısırlaştırma şartı getirilmesi düşünülebilir. Özellikle köylerde kısırlaştırma konusu köylüye net bir şekilde anlatılmalı, kısırlaştırılan köpeğin koyun gütmekte bir motivasyon eksikliği çekmeyeceği, kısırlaştırmanın köpeğin fonksiyonlarını yerine getirmesine engel olmayacağı anlatılmalıdır. Zira, köylü kısırlaştırılan köpeğin artık işe yaramayacağını düşündüğünden asla kısırlaştırmaya yanaşmamakta, köpekleri her yıl yavrulamakta ve yavrular sokağa atılmakta, en sonunda da belediyeler tarafından

toplanarak şehirlere ve ormanlara bırakılmaktadır. Köylerde bu durumun önüne geçilmemesi halinde ne barınak, ne başka yaşam alanı ne de uyutma, bu soruna asla çözüm oluşturmayacaktır. Herkesin bildiği gibi, bu sorunun en önemli çözümü kısırlaştırma değildir. Köpeklerini bir yıl içinde kısırlaştırmayanlara ağır ve caydırıcı maddi cezalar uygulanmalıdır.

4. Barınaklardaki köpeklerden görev köpekleri yetiştirilmesi: Barınaklarda koruma, rehabilitasyon, narkotik gibi alanlarda görev köpeği olarak yetiştirilebilecek olan köpeklerin, eğitmenler vasıtasıyla görev köpeği olarak yetiştirilmesi değerlendirilebilir. Halihazırda Ankara Üniversitesi'nin bu yönde ve konu ile ilgili bakanlıklarla işbirliği halinde yürüttüğü bir proje mevcuttur; bu proje örnek alınarak geliştirilebilir, yaygınlaştırılabilir.

5. Hayvanları koruma derneklerinin tek çatı altında toplanması: Ülkemizde bu alanda faaliyet gösteren pek çok dernek mevcuttur. Dernek faaliyetlerinin, alınan bağışların harcadığı yerlerin incelenerek denetlenmeleri, hayvanseverlerin iyiniyetini suistimal edenlerin faaliyetlerinin engellenmesi, gerçekten faydalı şekilde faaliyet gösteren derneklerin devlet tarafından desteklenerek güçlendirilmeleri gerekmektedir. Bu tür derneklerin kullandıkları su ve doğal gaz bedellerinde indirim yapılması ya da ücretsiz temin edilmesi, düşünülebilecek teşviklerdendir.

Derneklerin hem denetimi hem de desteklenmelerini teminen, bu kuruluşların tek bir çatı altında toplanmaları, tek bir yönetim kurulu tarafından idare edilen özerk yapılara dönüştürülmeleri ve en tepedeki yönetim kurulunda da devletin bir temsilcisinin bulunması doğru olacaktır. Bu yapıda elbette her bir derneğin kendi yönetim kurulu görevine devam edecek, tepedeki yönetim kurulu tarafından tespit edilen ilke ve kurallara göre özerk bir yapıda faaliyetlerine devam edecek ve denetime tabi olacaklardır.

6. STK ve Belediye Barınakları arasında işbirliği tesis edilmesi: Proje, Türkiye çapında geliştirilir ve uygulanır, her ilde hayvanlar için barınıp, beslenebilecekleri güvenli alanlar tesis edilebilirse, barınaklara ihtiyaç kalmayacaktır, ancak Proje tüm Türkiye çapında yerleştirilene kadar, bir süre daha barınakların devrede kalması gerekecektir. İleride belki de sadece sahiplendirilebilecek yavru veya cins köpekler için daha küçük boyutlarda bu barınakların devrede tutulması, bu barınakların sadece rehabilitasyon ve sahiplendirme amaçlı kullanılması düşünülebilir. Barınaklar devrede olduğu sürece barınaklar ve STKlar arasındaki işbirliği, örnek uygulamalar (Kars-Susuz-Cilavuz Şefkat Evi) dikkate alınarak teşvik edilmelidir.

7. İdarenin, hayvanların yaşadığı alanların kapılarını kontrollü bir şekilde gönüllülere açması: İdarenin, Proje kapsamında sabit şekilde görev alacak gönüllüler dışında diğer hayvanseverlerin de düzenli olarak ve belirli görevleri üstlenmek üzere bakım alanına gelmelerini özendirmesi önemlidir. Hayvanseverler düzenli olarak yaptıkları ziyaretlerde hayvanların temizliği, bakımı, gezdirilmesi gibi konularda görevlilere destek olabilecek, kendilerini Proje'nin bir parçası görecekler, böylelikle köpeklerin bakım alanları üzerinde sadece devletin denetim değil, halkın da gözlem yapabilme imkanı sağlanabilecektir.

8. Okullarda öğrencilere hayvan sevgisi aşılması: Okullarda, sevgi ve şefkatin tüm canlıları kapsadığının öğretilmesi, barınaklara okul gezilerinin yapılması, çocuklardan sevdikleri hayvanlar ile ilgili sunumlar yapmalarının istenmesi, çocuklara el işi derslerinde kartondan, plastikten kedi evleri yaptırılması,

hayvan sevgisinin aşılması için verilebilecek örneklerdendir. Çocuklara bir köpeğin nasıl sevilleceği, köpeğin gözüne gözünü dikip bakmaması, doğrudan kafasına el uzatmaması, bir köpeğin yüzüne çok fazla yaklaşmaması gerektiği, köpeğin önce insanı koklaması gerektiği gibi bilgiler verilerek hayvan ile nasıl iletişim kurulacağı, okullara davet edilen gönüllü köpek eğitmenleri tarafından eğitilmiş köpekleri ile uygulamalı olarak anlatılabilir. Hayvandan korkmayan, nefret etmeyen nesiller yetiştirilebilirse, sokak hayvanlarının insanlar tarafından travmatize edilmelerinin ve saldırganlaşmalarının önüne geçilebilir.

9. Televizyon dizileri ile konuya dikkat çekilmesi: Dizilerde hayvan sevgisine yer verilmesinin, örneğin dizi karakterlerinden birisinin köpeğinin olmasının, ya da gözleri görmeyen bir sokak köpeğinin sahiplenmesinin, onunla yaşananların da paylaşılmasının, ve benzeri detayların, çocuklarda hayvan sevgisini yerleştirebileceği düşünülmektedir. Hayvansever nesil yetiştirmeyi başarabilirsek, köpeklerin travma yaşayarak saldırganlaşmalarının önüne geçilebilir.
10. Barınaklarda kötü örneklerin önüne geçilmesi: Faillerin ağır şekilde cezalandırılması suretiyle barınaklarda hayvanlara kötü muamele edilmesinin engellenmesi son derece önemlidir. Bu husus, Proje kapsamında muhakkak gerekli görülen STK ve idari birim işbirliğinin olmazsa olmaz şartı görülmektedir; zira hiçbir STK hayvanlara eziyet eden bir barınak ile işbirliği yapmayacaktır.
11. Köpeklerini terk edenlere ağır yaptırımlar getirilmesi: Bir heves alınıp sonra sokağa atılan köpeklerin sahiplerine caydırıcı para cezaları uygulanmalıdır. Barınaklar, çip takılı köpeklerin dahi sahipleri tarafından sokağa bırakıldığını, ancak telefon numaralarını değiştirdikleri için kendilerine ulaşamadıklarını söylemektedir. Oysa devletin vatandaşına ulaşamaması, telefonu değiştiği için bulamaması diye bir şey sözkonusu olamaz. Bu kişilerin bulunup ciddi anlamda para cezası uygulanması etkili olacaktır.
12. Köpek çiftlikleri ile işbirliği: Köpek eğitimi veren köpek okulları ile gönüllülük esasına dayalı işbirliği yapılarak, okul ziyaretleri ile çocukların bilinçlendirilmesi ve ayrıca barınaklardaki travmatize köpeklerin davranışsal rehabilitasyonu sağlanabilir. Halihazırda bazı köpek çiftlikleri bu konuda ücretsiz destek sağlayabileceklerini sosyal medya üzerinden duyurmuşlardır.
13. Görüş alınması: Köpek konusunda bilgi ve deneyimi olan, bu alanda faaliyet gösteren gruplardan, örneğin veteriner hekimlerden, köpek okullarından, STKlardan, özel ve bedediye barınaklarından olası çözümlere dair görüş alınması, başkaca çözümler üretilmesine faydalı olabilecektir.